

Innehåll

Innehåll 3

Förkortningar 15

Förord 17

1 En formell översikt av avtalsrätten 19

- 1.1 *Form och materia inom avtalsrätten 19*
- 1.2 *Den moderna forskningens fundamentala misstag 21*
- 1.3 *Konsekvenser för utbildningen 22*
- 1.4 *EU och internationaliseringen 24*
- 1.5 *Regel, ändamål och verklighet – tre alternativa infallsvinklar 25*
- 1.6 *Den moderna avtalsrättens avintellektualisering 28*
- 1.7 *Formalia som alternativ 31*

2 Frågeställningar och systematik 35

- 2.1 *Avtal och andra rättshandlingar 35*
- 2.2 *Avtalsrättens frågeställningar och delområden 37*
- 2.3 *Rättsbehandlingsrevisiten 38*
- 2.4 *Avtalsmekanismen 42*
- 2.5 *Ogiltighet 43*

- 2.6 *Avtalstolkning* 45
 - 2.6.1 Allmänt 45
 - 2.6.2 Avtalsrätten och kontraktsrätten 46
 - 2.6.3 Närmare om överksamhet 48

3 Ändamål inom avtalsrätten 51

- 3.1 *Allmänt om rättstillämpning och regelbildning inom avtalsrätten* 51
- 3.2 *Rättstillämpningens kasuistiska karaktär* 53
- 3.3 *Metoder för att hantera värderingar inom avtalsrätten* 55
- 3.4 *Övergripande ändamål inom avtalsrätten* 58
- 3.5 *Omsättningsintresset* 59
 - 3.5.1 Allmänt 59
 - 3.5.2 Effektivitetsprincipen 59
 - 3.5.3 Tillitsprincipen 60
 - 3.5.4 Vederlagsprincipen 60
 - 3.5.5 Godtrosskyddsprincipen 61
 - 3.5.6 Preventionsprincipen 61
- 3.6 *Trygghetsintresset* 61
 - 3.6.1 Allmänt 61
 - 3.6.2 Viljeprincipen 63
 - 3.6.3 Billighetsprincipen 63
 - 3.6.4 Vinstprincipen 64
- 3.7 *Typiska partsintressen* 65
- 3.8 *Formella ändamålskäl* 66

4 Avtalets bindande verkan 67

- 4.1 *Avtalsfriheten som utgångspunkt* 67
- 4.2 *Avtalsbundenhetens innebörd för parterna* 69

- 4.3 *Principen att avtal skall hållas* 70
- 4.4 *Löftesprincipen* 71
- 4.5 *Anbudsbundenhetens juridiska karaktär* 73
- 4.6 *Rättsliga påföljder av att avtal inte fullgörs* 75
 - 4.6.1 Allmänt 75
 - 4.6.2 Tvång till fullgörelse 75
 - 4.6.3 Påföljder av bristande fullgörelse 78

5 Rättshandlingsrekvisiten 81

- 5.1 *Viljeförklaringarna anbud och accept* 81
- 5.2 *Viljeförklaringsbegreppets grundelement* 82
- 5.3 *Kravet på vilja bakom förklaringen* 85
 - 5.3.1 Innebörden av kravet på rättshandlingsvilja 85
 - 5.3.2 Problemet då vilja saknas 86
 - 5.3.3 Tillitsmodellen 88
 - 5.3.4 Dolusmodellen 90
- 5.4 *Krav på viljeförklaringens innehåll* 94
- 5.5 *Krav på parterna* 96
- 5.6 *Krav på ett viljeuttryck* 97
- 5.7 *Krav på uttryckets koppling till avgivaren* 97
- 5.8 *Krav på uttryckets koppling till mottagaren* 99
 - 5.8.1 Krav på mottagarens individualisering 99
 - 5.8.2 Huvudregeln att förklaringen måste ha kommit mottagaren ”till handa” etc 100
 - 5.8.3 Fall där mottagaren ej får kännedom om förklaringen 102
 - 5.8.4 Fall där ingen förklaring når mottagaren 104
- 5.9 *Avtalsbundenhet utan viljeförklaring (kvasikontrakt)* 106

6 Avtalsmekanismen 107

- 6.1 *Allmänt 107*
- 6.2 *Reglerna och deras karaktär 108*
- 6.3 *Anbudets och acceptens bindande karaktär 110*
- 6.4 *Kravet på tidsmässig överensstämmelse 113*
- 6.5 *Kravet på innehållsmässig överensstämmelse 117*

7 Några särskilda former av avtalslut 121

- 7.1 *Lagmodellen och dess otillräcklighet 121*
- 7.2 *Avtalslut med bekräftelse 122*
- 7.3 *Avtalad skriftform 125*
- 7.4 *Avtalslut genom olika former av kommunikation 126*
- 7.5 *Avtalslut genom konkludent handlande 127*
- 7.6 *Avtalslut genom passivitet 127*
- 7.7 *Formalavtal och realavtal 129*
- 7.8 *Avtalslut genom realhandlande 129*
- 7.9 *Successiv bundenhet 131*

8 Förkontraktuellt ansvar 135

- 8.1 *Problemet 135*
- 8.2 *Rättsgrundsatsen om culpa in contrabendo och dess systematiska hemvist 138*
- 8.3 *Närmare om culpa in contrabendo 144*
- 8.4 *Letters of intent 145*
 - 8.4.1 *Handlingar i samband med avtalslut 145*
 - 8.4.2 *Användningen av letters of intent 146*
 - 8.4.3 *Rättsverkningarna av letters of intent 147*

8.5 *Skadeståndets omfattning* 152

9 Fullmakt 155

9.1 *Allmänt om vad en fullmakt är* 155

9.2 *Olika former av fullmakt* 157

9.2.1 Allmänt 157

9.2.2 Självständig fullmakt 158

9.2.3 Direktmeddelad fullmakt 159

9.2.4 Kungörelsefullmakt 159

9.2.5 Ställningsfullmakt 160

9.2.6 Toleransfullmakt och kombinationsfullmakt 161

9.2.7 Uppdragsfullmakt 162

9.3 *Fullmaktens juridiska begrepp* 164

9.4 *Behörighet och befogenhet* 166

9.4.1 Behörighet och behörighetsöverskridande 166

9.4.2 Bestämningen av fullmaktens gränser 167

9.4.3 Uppdraget och fullmäktigens befogenhet 168

9.4.4 Befogenhetsöverskridande 169

9.4.5 Något om rättsföljdsdefinitioner 170

9.5 *Befogenhetsöverskridande vid uppdragsfullmakt* 171

9.6 *Fullmäktigens ansvar mot tredje man vid behörighetsöverskridande*
174

10 Ogiltighet 177

10.1 *Ogiltighet – grunder och rättsföljder* 177

10.2 *Brist i avtalsrequisit, ogiltighet och överksamhet* 180

10.2.1 Allmänt 180

10.2.2 Närmare om gränsen ogiltighet-overksamhet 182

- 10.3 *Ogiltighet på grund av förhållandena vid avtalsslutet 184*
 - 10.3.1 Allmänt 184
 - 10.3.2 Psykisk störning 185
 - 10.3.3 Tvång 186
 - 10.3.4 Svek 187
 - 10.3.5 Ocker 188
 - 10.3.6 Förhållanden som strider mot tro och heder 189
 - 10.3.7 Förklaringsmisstag 190
 - 10.3.8 Befordringsfel 191
- 10.4 *Ogiltighet på grund av avtalets innehåll 191*
 - 10.4.1 Allmänt 191
 - 10.4.2 Avtal som strider mot lag 192
 - 10.4.3 Oskäliga avtalsvillkor 193
 - 10.4.4 Förverkandeklausuler och konkurrensklausuler 193
 - 10.4.5 Avtal som strider mot goda seder 194
- 10.5 *Ogiltighetens rättsverkningar 194*

11 Förutsättningsläran 197

- 11.1 *Allmänt 197*
- 11.2 *Förutsättningsbegreppet 198*
- 11.3 *Förutsättningslärans traditionella rekvisit 200*
- 11.4 *Grundläggande betingelser för relevans 202*
 - 11.4.1 Väsentlighetsrekvisitet 202
 - 11.4.2 Synbarhetsrekvisitet 204
 - 11.4.3 Godtrosrekvisitet 204
 - 11.4.4 Orsakanderekvisitet 205
- 11.5 *Särskilda relevansgrunder 205*
 - 11.5.1 Allmänt 205

- 11.5.2 Utfästelse och garanti 205
- 11.5.3 Enuntiation 206
- 11.5.4 Enuntiativa relevansgrunder 206
- 11.5.5 Ond tro 207
- 11.5.6 Vårdslöst orsakande 207
- 11.5.7 Mottagarens vinst 208
- 11.6 *Kategorier av förutsättningsfall 208*
 - 11.6.1 Allmänt 208
 - 11.6.2 Kvalificerade vederlagsförutsättningar 210
 - 11.6.2.1 Förutsättningar avseende medkontrahentens avtalsbundenhet 210
 - 11.6.2.2 Förutsättningar avseende medkontrahentens fullgörelse 211
 - 11.6.2.3 Förutsättningar avseende vederlagets kvalitet eller kvantitet 212
 - 11.6.3 Ordinära vederlagsförutsättningar 213
 - 11.6.3.1 Förutsättningar avseende andra betingelser för erhållandet av vederlaget 213
 - 11.6.3.2 Förutsättningar avseende andra till vederlaget knutna syften 214
 - 11.6.4 Övriga förutsättningar 214
 - 11.6.4.1 Förutsättningar avseende syften som inte knyter sig till vederlaget 214
 - 11.6.4.2 Förutsättningen att åtagandet inte är eller blir oväntat betungande 215
 - 11.6.4.3 Förutsättningen att uppfyllelsen inte blir omöjlig eller försvårad 216
 - 11.6.4.4 Förutsättningen att uppfyllelsen inte blir farlig 216
 - 11.6.4.5 Förutsättningen att den egna prestationen inte är eller blir oväntat värdefull 216
 - 11.6.4.6 Förutsättningen att de egna tillgångarna är oförminskade 217

11.6.4.7 Förutsättningar avseende individuella
(icke-ekonomiska) syften 217

11.7 *Rättsföljder* 218

11.8 *Förhållandet till andra regler och principer* 219

12 Generalklausulen mot oskäligen avtalsvillkor 221

12.1 *Allmänt* 221

12.2 *Allmänt om oskälighetsnormen* 222

12.3 *Konsumentrelationer contra näringsidkarerelationer* 224

12.4 *Avtalets innehåll* 225

12.5 *Omständigheterna vid avtalets tillkomst* 225

12.6 *Ändrade förhållanden* 226

12.7 *Rättsregler m m* 227

12.8 *Gott affärsskick m m* 228

12.9 *Förhållandet mellan olika avtal* 229

12.10 *Särskilda avtalsklausuler* 230

13 Avtalstolkning 231

13.1 *Avtalstolkningsläran och dess grundproblem* 231

13.2 *Avtalstolkning och avtalsslut – tolkningens objekt* 233

13.3 *Tre grundperspektiv vid avtalstolkningen* 235

13.4 *Tolkning och utfyllning* 237

13.5 *Tristesituationer och lösningsalternativ* 241

13.6 *Tolkningsreglernas ändamål* 243

13.7 *Partsorienterad tolkning* 246

13.7.1 *Den gemensamma partsavsikten och dolusregeln*
246

13.7.2 *Relationen till lagreglerna* 247

- 13.7.3 Något om betydelsen av parts culpa 250
- 13.8 *Uttrycksorienterad tolkning* 251
 - 13.8.1 Huvudregel och övergripande ändamål 251
 - 13.8.2 Vad är det uttryckta avtalsinnehållet? 255
 - 13.8.2.1 Allmänt 255
 - 13.8.2.2 Särskilt om standardvillkor och ”the battle of the forms” 256
 - 13.8.3 32 § första stycket avtalslagen som utgångspunkt 257
 - 13.8.4 Språklig tolkning 260
 - 13.8.5 Avtalsituationen som kontext 261
 - 13.8.6 Efter avtalslutet följande åtgärder och omständigheter 263
 - 13.8.7 Rättsligt färgade överväganden 265
 - 13.8.7.1 Tvingande rätt 265
 - 13.8.7.2 Utfyllande rätt 267
 - 13.8.8 Rättsliga prioritetsregler 271
 - 13.8.8.1 Allmänt 271
 - 13.8.8.2 Oklarhetsreglen 272
 - 13.8.8.3 Minimumregeln 275
 - 13.8.8.4 Prioritetsregler vid motstridande avtalselement 278
- 13.9 *Utfyllning* 280
 - 13.9.1 Tillämpliga rättsregler 280
 - 13.9.2 Positiv och negativ utfyllning 284
- 14 Kontraktsrättens perspektiv 287**
 - 14.1 *Avtalsrätt och kontraktsrätt – två skilda perspektiv* 287
 - 14.2 *Prestationsskyldighet och bristande fullgörelse* 291
 - 14.2.1 Begreppen ”förpliktelse” och ”kontraktsbrott” 291
 - 14.2.2 Relevanta förutsättningskategorier 295

- 14.2.3 Metoden för att fastställa om bristande fullgörelse föreligger 296
- 14.3 *Kontraktets rättens frågeställningar* 298
- 14.4 *Vad skall presteras? Prestationens art* 299
 - 14.4.1 Allmänt 299
 - 14.4.2 Avtalsförpliktelsearter 300
 - 14.4.3 Grundläggande indelningar av rättshandlingar 302
 - 14.4.4 Avtalsförpliktelser och kontraktstyper 304
 - 14.4.4.1 Allmänt 304
 - 14.4.4.2 Prestation av egendom med äganderättsövergång 304
 - 14.4.4.3 Prestation av egendom med begränsad rätt 305
 - 14.4.4.4 Prestation av tjänster 305
 - 14.4.4.5 Förpliktelser avseende ”riskfördelning” 306
 - 14.4.4.6 Förpliktelser avseende samarbete 306
 - 14.4.5 Krav på prestationens art 307
- 14.5 *Vad skall presteras? Prestationens kvalitet* 308
 - 14.5.1 Allmänt 308
 - 14.5.2 Kvalitetskrav vid olika typer av avtal och prestationer 308
 - 14.5.3 Några grundläggande element i felbegreppet 310
 - 14.5.4 Översikt av felansvarsgrunderna 313
 - 14.5.4.1 Allmänt 313
 - 14.5.4.2 Garanti 314
 - 14.5.4.3 Fiktiv garanti i form av ”anses-utfästelse” 314
 - 14.5.4.4 Enuntiation 314
 - 14.5.4.5 Enuntiativa relevansgrunder 315
 - 14.5.4.6 Avvikelse från normal standard 315
 - 14.5.4.7 Avsaknad av kärnegenskap 316
 - 14.5.4.8 Ond tro 316
 - 14.5.4.9 Galdenärens vållande 317

14.5.4.10 Galdenärens vinst 317

14.6 *Hur mycket skall presteras? 318*

14.7 *Hur skall prestation ske? 319*

14.8 *När skall prestation ske? 319*

14.9 *Var skall prestation ske? 321*

Rättsfall 323

Sakregister 325